

Udskriftsdato: 23. december 2025

VEJ nr 9128 af 20/03/2014 (Historisk)

Vejledning om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Ministerium: Udlændinge- og Integrationsministeriet

Journalnummer: Undervisningsmin., j.nr. 075.25M.391

Senere ændringer til forskriften

VEJ nr 9999 af 25/10/2017

Vejledning om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Forord

Denne vejledning om danskuddannelse til voksne udlændinge er en opdatering af en tidligere vejledning fra 2011. Hvor vejledningen fra 2011 blandt andet havde til formål at erstatte og sammenskrive løse informationsbreve mv., sikrer denne nye opdatering, at de relativt omfattende ændringer af danskuddannelsesloven, som trådte i kraft den 1. januar 2014, nu behandles samlet.

De væsentligste ændringer i vejledningen vedrører således det ændrede regelgrundlag, men der er også sket andre opdateringer bl.a. på baggrund af løbende spørgsmål fra kommuner mv.

Vejledningen er først og fremmest målrettet kommunerne, som har ansvaret for udbud af arbejdsmarkedsrettet danskundervisning og de ordinære danskuddannelser, men vil forhåbentlig også være til gavn for udbyderne.

Vejledningen giver en sammenhængende beskrivelse af området og uddyber lov og bekendtgørelse på området (dvs. lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. (danskuddannelsesloven) samt bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.).

Indhold

1. Dansk til nyankomne udlændinge
 - 1.2. Ret til undervisning uden folkeregistrering - særligt om udlændinge omfattet af EU-opholdsdirektivet
 - 1.3. Særligt om EU-grænsependlere
 - 1.4. Særligt om unge udlændinge
 - 1.5. Udlændinge i fængsler
2. Om arbejdsmarkedsrettet danskundervisning - indhold
3. Om de ordinære danskuddannelser - indhold
4. Arbejdsmarkedsrettet danskundervisning og de ordinære danskuddannelser - optagelse, valg af udbyder, tilrettelæggelse, deltagelse mv.
 - 4.1. Særligt vedrørende arbejdsmarkedsrettet danskundervisning
 - 4.2. Særligt vedrørende de ordinære danskuddannelser
5. Uddannelsesperioden
 - 5.1. Vilkår i forbindelse med udrejse af landet
 - 5.2. Særligt om de ordinære danskuddannelser - ophør af uddannelsesretten
 - 5.3. Overgangsregler
6. Udbydere af danskuddannelse
 - 6.1. Etablering som udbyder
 - 6.2. Udbud af undervisning inden for kommunens grænser
7. Finansiering af tilbud efter danskuddannelsesloven
 - 7.1. Særligt om arbejdsmarkedsrettet danskundervisning
 - 7.2. Særligt om de ordinære danskuddannelser
8. Tilsyn med udbyderne
 - 8.1. Fysiske rammer og beliggenhed
 - 8.2. Fleksibelt, relevant og kvalificeret undervisningstilbud
 - 8.3. Kompetenceudvikling af lærere
 - 8.4. Administrativt og økonomisk tilsyn
 - 8.5. Hvordan kan tilsynet føres?

8.6. Kvalitets- og Tilsynsstyrelsens direkte tilsyn med de afsluttende prøver på de ordinære danskuddannelser

1. Dansk til nyankomne udlændinge

I henhold til danskuddannelseslovens §§ 2-2 a er det kommunerne, som har ansvaret for at tilbyde danskundervisning til nyankomne, voksne udlændinge.

Danskuddannelseslovens målgruppe er som udgangspunkt alle udlændinge, der er fyldt 18 år og

- har opholdstilladelse eller i øvrigt har fast, lovligt ophold i Danmark og er folkeregistreret i kommunen eller
- har fast ophold i medfør af EU-reglerne om ophævelse af indrejse- og opholdsbegrænsninger i forbindelse med arbejdskraftens frie bevægelighed, etablering og udveksling af tjenesteydelser m.v. og har bopæl i kommunen.

Herudover er EU-grænsependlere omfattet af loven, jf. danskuddannelseslovens § 2 a. EU-grænsependlere er arbejdstagere, der arbejder i Danmark, eller personer, der har etableret selvstændig virksomhed her i landet, uden at bo her.

Danskuddannelseslovens målgruppe omfatter således både flygtninge, familiesammenførte og indvandre-re, herunder arbejdstagere og studerende fra både EU-lande og tredjelande. Udlændinge, der er statsborgere i Finland, Island, Norge og Sverige, er også omfattet af lovens målgruppe, i det omfang de har behov for danskundervisning. Nordiske statsborgere har ret til at opholde sig i Danmark uden opholdstilladelse, dvs. de opfylder betingelsen om at have fast lovligt ophold i Danmark.

Visse danske statsborgere har ret til danskundervisning, jf. danskuddannelseslovens § 2, stk. 4.

Det drejer sig om:

- Grønlændere og færinger over 18 år, som af særlige grunde ikke behersker det danske sprog i et sådant omfang, at de kan fungere i det danske samfund og
- danske statsborgere over 18 år, der på grund af langvarigt ophold i udlandet ikke behersker det danske sprog i et sådant omfang, at de kan fungere i det danske samfund, herunder personer, der er født af danske forældre med bopæl i udlandet.

Bestemmelsen i § 2, stk. 4, skal sikre, at grønlandere og færinger over 18 år samt danskere, der på grund af langvarigt ophold i udlandet aldrig har lært dansk, herunder (voksne) børn født af danske forældre med bopæl i udlandet, kan få undervisning i henhold til reglerne om danskuddannelse til voksne udlændinge. Der er i praksis tale om et meget begrænset antal personer.

Andre danske statsborgere med mangelfulde danskkundskaber har ret til danskundervisning, hvis de selv afholder alle udgifter, der er forbundet hermed. Kommunalbestyrelsen kan dog give fuldt eller delvist tilskud til undervisningen, jf. danskuddannelseslovens § 14, stk. 2.

En udlændings opholdsgrundlag er afgørende for, hvilket danskundervisningstilbud som kommunen indledningsvis skal give den pågældende.

Kommunalbestyrelsen skal således indledningsvis give tilbud om arbejdsmarkedsrettet danskundervisning til alle udlændinge, bortset fra flygtninge og familiesammenførte, jf. danskuddannelseslovens § 2, stk. 1 og 2.

Det vil sige, at arbejdsmarkedsrettet danskundervisning er det indledende og grundlæggende danskundervisningstilbud for arbejdstagere, medfølgende ægtefæller, studerende og au pair personer, og denne

gruppe får først adgang til de ordinære danskuddannelser efter at have afsluttet arbejdsmarkedsrettet danskundervisning.

I modsætning hertil begynder flygtninge og familiesammenførte direkte på en ordinær danskuddannelse og har ikke adgang til arbejdsmarkedsrettet danskundervisning, jf. danskuddannelseslovens § 2, stk. 2.

1.2. Ret til undervisning uden folkeregistrering - særligt om udlændinge omfattet af EU-opholdsdirektivet

Udlændinge, som har ophold i medfør af EU-rettens regler om ophævelse af indrejse- og opholdsbegrænsninger i forbindelse med arbejdskraftens frie bevægelighed, etablering og udveksling af tjenesteydelser m.v., har i modsætning til andre udlændinge ret til danskundervisning, selvom de ikke er folkeregistreret m.v., jf. danskuddannelseslovens § 2, stk. 1, nr. 2.

Bestemmelsen i danskuddannelseslovens § 2, stk. 1, nr. 2, implementerer artikel 25 i opholdsdirektivet i danskuddannelsesloven.

Bestemmelsen indebærer således, at EU-borgere og EU-borgeres familiemedlemmer, som har ophold i medfør af EU-rettens regler om ophævelse af indrejse- og opholdsbegrænsninger i forbindelse med arbejdskraftens frie bevægelighed, etablering og udveksling af tjenesteydelser m.v., har ret til tilbud efter danskuddannelsesloven, uanset om de er i besiddelse af registreringsbevis, opholdskort eller er folkeregistrerede. Dette gælder både arbejdstagere, arbejdssøgende i visse situationer, medfølgende ægtefæller, studerende, volontører etc.

Det er kun udlændinge, som har ophold i medfør af EU-rettens regler om ophævelse af indrejse- og opholdsbegrænsninger i forbindelse med arbejdskraftens frie bevægelighed, etablering og udveksling af tjenesteydelser m.v., som skal gives tilbud efter danskuddannelsesloven, før de er folkeregistreret m.v. Er der derimod tale om EU-borgere, der opholder sig her i landet som turist eller i forbindelse med besøg hos bekendte, er de pågældende ikke omfattet af denne ret.

Spørgsmålet om, hvorvidt en EU-borger har ret til ophold her i landet, og på hvilket grundlag opholdet sker, henhører under udlændingemyndighederne (dvs. de regionale statsforvaltninger). Dette gælder også spørgsmålet om en EU-borgers eventuelle familiemedlemmers ret til ophold her i landet i henhold til EU-reglerne. Opstår der tvivl om en EU-borgers opholdsgrundlag, skal kommunalbestyrelsen derfor rette henvendelse til udlændingemyndighederne med henblik på at afklare spørgsmålet.

Det er EU-borgerens bopælskommune, som skal give tilbud om danskundervisning. Ved bopæl forstås, når den pågældende ikke er folkeregistreret, det sted (bolig), hvor EU-borgeren regelmæssigt sover, og hvor denne har sine ejendele. Hvis EU-borgeren ikke er folkeregistreret, kan vedkommende dokumentere sin bopæl på anden måde – f.eks. ved fremlæggelse af lejekontrakt m.v.

1.3. Særligt om EU-grænsependlere

Grænsependlere har ret til danskundervisning i medfør af danskuddannelseslovens § 2 a, stk. 1.

En grænsependler i danskuddannelseslovens forstand defineres som en udlænding, der er fyldt 18 år, har bopæl uden for Danmark og

- godtgør at have status her i landet af arbejdstager efter EF-Traktatens artikel 39 eller
- godtgør at have udnyttet retten efter EF-Traktatens artikel 43 til at etablere selvstændig virksomhed her i landet.

Grænsependlere tilbydes danskundervisning af kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor den pågældendes arbejdssted ligger, eller hvor den pågældende har etableret selvstændig virksomhed.

Har udlændingen flere arbejdssteder, eller har udlændingen etableret selvstændig virksomhed i flere kommuner, tilbyder kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor EU-grænsependlerens hovedarbejdssted ligger, danskundervisning. Definitionen på hovedarbejdsstedet må i tvivlstilfælde bero på en konkret vurdering. Hvis en udlænding f.eks. er ansat i et vikarbureau og i denne forbindelse arbejder i flere kommuner, vil det således være nærliggende at undersøge, i hvilken kommunen arbejdstageren har flest timer og således geografisk befinder sig mest, og hvorvidt vikartjenesten på det ene arbejdssted har karakter af et mere permanent arbejdsforhold end det andet. Det kan også være nærliggende at spørge arbejdstageren, hvilken arbejdsplads vedkommende selv opfatter som sit hovedarbejdssted. Endelig kan det være relevant at undersøge, i hvilken kommune den pågældende betaler skat.

Kommunalbestyrelsen har pligt til så vidt muligt at sørge for, at EU-grænsependleren orienteres om tilbud efter danskuddannelsesloven. Dette kan f.eks. ske ved at informere virksomheder i området om undervisningstilbuddet.

En EU-grænsependler skal for at have krav på tilbud efter danskuddannelsesloven kunne fremlægge dokumentation for registrering hos skattemyndighederne og dokumentation for at være statsborger i et EU-land, EØS-land eller Schweiz. Hvis den pågældende udlænding ikke er arbejdstager, men har etableret selvstændig virksomhed her i landet, skal vedkommende fremlægge dokumentation for registrering i Det Centrale Virksomhedsregister eller, hvor en sådan ikke kan tilvejebringes, anden egnet dokumentation for at drive selvstændig virksomhed her i landet.

I en række tilfælde opretholder en grænsependler sin status som arbejdstager eller selvstændig, selvom grænsependleren ikke er i beskæftigelse. Reglerne herom fremgår af § 2, stk. 2, i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Generelt er det udlændingemyndighederne, der vurderer, om en EU-borger opfylder betingelserne for at være arbejdstager eller selvstændig i EU-rettens forstand, hvilket er et krav for at være omfattet af danskuddannelseslovens § 2 a. Hvis der er tvivl om, hvorvidt en EU-statsborger er arbejdstager i EU-rettens forstand, skal der derfor rettes henvendelse til udlændingemyndighederne (dvs. de regionale statsforvaltninger).

1.4. Særligt om unge udlændinge

Danskuddannelseslovens målgruppe er som nævnt udlændinge over 18 år, og kommunens forpligtelse gælder som udgangspunkt alene nyankomne udlændinge.

Udlændinge, som er kommet til Danmark, før de er fyldt 18 år, har opholdt sig i længere tid i Danmark og måske har deltaget i en del af folkeskolens undervisning, har således ikke ret til at deltage i tilbud efter danskuddannelsesloven, når de er fyldt 18 år.

Ifølge danskuddannelseslovens § 2, stk. 3, kan udlændinge under 18 år dog deltage i tilbud efter danskuddannelsesloven, når kommunalbestyrelsen ikke anser det for muligt eller rimeligt at henvise dem til andet relevant undervisningstilbud. Her tænkes alene på nyankomne 16-17 årige udlændinge, og bestemmelsen skal fortolkes restriktivt.

Det klare udgangspunkt er således, at personer under 18 år skal henvises til undervisning i dansk som andetsprog i et ungemiljø i den kommunale ungdomsskole, men der kan forekomme tilfælde, hvor det vil være uhensigtsmæssigt at skulle oprette særlige hold i dansk som andetsprog i ungdomsskolen for nogle ganske få udlændinge.

Deltagelse i tilbud efter danskuddannelsesloven kan i øvrigt ske, hvis kommunen på et tidspunkt, inden udlændingen er fyldt 18 år, vælger at tilbyde en uledsaget mindreårig danskuddannelse som en del

af et integrationsprogram, jf. integrationslovens § 16, stk. 7. Beslutning herom skal træffes inden den pågældende fylder 18 år.

Udlændinge, der har fået opholdstilladelse med henblik på at deltage i en grundskoleuddannelse eller en ungdomsuddannelse, herunder en gymnasial uddannelse kan ikke få tilbudt danskundervisning af kommunalbestyrelsen, jf. danskuddannelseslovens § 2 b. Det betyder blandt andet, at udvekslings elever, som er i Danmark med henblik på at deltage i en grundskole- eller ungdomsuddannelse, ikke er omfattet af danskuddannelsesloven. EU- og EØS-borgere samt schweiziske statsborgere over 18 år, som opholder sig i landet med henblik på at deltage i en grundskoleuddannelse eller en ungdomskoleuddannelse, herunder en gymnasial uddannelse, er dog omfattet af danskuddannelseslovens målgruppe og skal således behandles som alle øvrige udlændinge i forbindelse med retten til danskundervisning. Sådanne personer opfylder betingelserne for at være selvforsørgende efter EU's opholdsdirektiv.

Det skal understreges, at bestemmelsen i § 2 b alene vedrører udlændinge, der har fået opholdstilladelse med henblik på at deltage i en grundskoleuddannelse eller en ungdomsuddannelse, hvorimod udenlandske studerende i øvrigt – f.eks. studerende på en sygeplejeskole eller universitetsstuderende – har ret til danskundervisning, såfremt de i øvrigt opfylder betingelserne i loven herfor.

1.5. Udlændinge i fængsler

Indsatte i fængsler har samme ret til danskundervisning som ikke indsatte, hvis de i øvrigt opfylder betingelserne i danskuddannelsesloven.

Der er ikke fastsat regler om holdstørrelser. Det betyder, at hvis den pågældende indsatte ikke kan deltage i undervisningen på et sprogcenter mv., skal kommunalbestyrelsen i den indsatte bopælskommune sørge for, at der tilbydes undervisning i fængslet, også selvom det evt. betyder, at den pågældende skal have eneundervisning.

I praksis vil danskundervisning til indsatte oftest etableres ved, at fængslet kontakter den indsatte bopælskommune og anmoder om danskundervisning. I de tilfælde, hvor den indsatte ikke har en bopælskommune, er det den kommune, hvor fængslet ligger, der er betalingskommune.

2. Om arbejdsmarkedsrettet danskundervisning - indhold

Arbejdsmarkedsrettet danskundervisning er som nævnt ovenfor det indledende danskundervisningstilbud til arbejdstagere, medfølgende ægtefæller, studerende og au pair personer, jf. danskuddannelseslovens § 2, stk. 1. "Medfølgende ægtefæller" omfatter også registrerede partnere samt samlevere, dvs. personer over 18 år, som har levet i fast samlivsforhold på fælles bopæl gennem en længere periode.

Hertil kommer EU-grænsependlere, jf. danskuddannelseslovens § 2 a og danske statsborgere, som henvises til danskundervisning i medfør af danskuddannelseslovens § 2, stk. 4.

Formålet med arbejdsmarkedsrettet danskundervisning er at give et særligt arbejdsmarkedsrettet danskundervisningstilbud til udenlandske arbejdstagere, studerende mv., der målrettes de behov, som udlændinge med et mere midlertidigt ophold i Danmark har for at opnå kendskab til det danske sprog.

Der skal så vidt muligt være fleksible muligheder for at afvikle og tilrettelægge undervisningen, så det passer til den arbejds- eller uddannelsessammenhæng, som udlændingen indgår i. Undervisningen placeres om muligt på arbejdspladserne eller uddannelsesinstitutionerne, jf. § 3, stk. 1, i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. Det er med andre ord den enkelte kursists arbejds- eller uddannelsesfællesskab, der som udgangspunkt skal definere holdsætningen og ikke - i modsætning til hvad der er tilfældet på de ordinære danskuddannelser - den enkeltes sproglige niveau.

Tilbuddet om arbejdsmarkedsrettet danskundervisning omfatter højst 250 timers undervisning opdelt i fem undervisningsforløb, som hvert omfatter 50 timer, jf. § 3, stk. 2, i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. En times undervisning svarer til en lektion på 45 minutter. Tilrettelæggelsen af de fem undervisningsforløb skal ske på en sådan måde, at kursisten kan nå at afslutte dem inden for en periode af højst 1 år og 6 måneder efter det tidspunkt, hvor den pågældende første gang kunne påbegynde arbejdsmarkedsrettet danskundervisning.

En udlænding, som har modtaget 250 timers arbejdsmarkedsrettet danskundervisning inden for perioden på op til 1 ½ år, er efterfølgende berettiget til i umiddelbar forlængelse heraf at deltage i en ordinær danskuddannelse i op til tre år efter, at den pågældende har fuldført tilbuddet om arbejdsmarkedsrettet danskundervisning, jf. § 3, stk. 3, i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. Hvis udlændingen kan dokumentere at være omfattet af en af de fraværsgrunde, som er opregnet i § 6, stk. 2, i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl., er den pågældende berettiget til et ophold i uddannelsesforløbet mellem arbejdsmarkedsrettet danskundervisning og påbegyndelsen af en ordinær danskuddannelse svarende til den periode, hvor udlændingen har været afskåret fra at påbegynde danskuddannelsen. Se nærmere om fraværsgrunderne i § 6, stk. 2, under pkt. 4.2.

I modsætning til de ordinære danskuddannelser omfatter arbejdsmarkedsrettet danskundervisning ikke løbende modultest og afsluttende prøver. Der er derfor tale om et mere fleksibelt tilbud. Undervisningen adskiller sig således fra det ordinære danskuddannelsesstilbud ved at være særligt arbejdsmarkedsrettet. Der er tale om to forskellige former for danskundervisning – i indhold, opbygning og formål. Undervisningen skal i særlig grad koncentrere sig om det arbejds- og studiemæssige indhold og sprog, mens der på de ordinære danskuddannelser skal undervises i alment sprog med udgangspunkt i domænerne hverdagsliv, medborgerskab mv. – emner som ikke er nødvendige for en udlænding, som alene planlægger et midlertidigt ophold i landet. Tilbuddet indeholder både undervisning i mundtlig og skriftlig dansk.

Undervisningen skal tilrettelægges fleksibelt, så kursister med forskelligartede forudsætninger og behov tilgodeses. Fjern- eller online-undervisning kan udgøre en del af undervisningstilbuddet, hvis det konkret skønnes hensigtsmæssigt dog under hensyntagen til, at undervisningen så vidt muligt skal tage udgangspunkt i den enkeltes arbejds- eller uddannelsessituation. Ved tilrettelæggelse og gennemførelse af fjern- eller online-undervisningsforløb skal underviserens arbejdstimeforbrug kunne dokumenteres. Underviserens anvendte arbejdstimer ved fjern- eller online-undervisning skal således svare til lærertimeforbruget ved tilstedeværelsesundervisning.

Alle kursister tilbydes at aflægge en modultest i forbindelse med afslutningen af undervisningsforløbet svarende til en modultest på en ordinær danskuddannelse. Med testen sikres en korrekt indplacering på den rette uddannelse og det rette modul, hvis en kursist efterfølgende ønsker at fortsætte på en ordinær danskuddannelse.

Underviseren på forløbets sidste del afgør, hvilken modultest den enkelte skal tilbydes. Modultest vælges ud fra indlæringsforudsætninger og opnået dansksprogligt niveau. En kursist med lang skolebaggrund forventes at kunne bestå modultest 3 på Danskuddannelse 3 og en kursist med kortere skolebaggrund at kunne bestå modultest 2, eventuelt 3, på Danskuddannelse 2. Kursister med ingen eller ringe skolebaggrund forventes at kunne bestå modultest 1, eventuelt modultest 2, på Danskuddannelse 1.

Der henvises i øvrigt til bilag 2 til bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

3. Om de ordinære danskuddannelser - indhold

De ordinære danskuddannelser er først og fremmest tiltænkt flygtninge og familiesammenførte, som må forventes at have et længere ophold i Danmark.

Uddannelserne er dog også åbne for øvrige udlændinge, hvis de efter at have gennemført arbejdsmarkedsrettet danskundervisning ønsker at styrke danskundskaberne yderligere.

Begrebet "de ordinære danskuddannelser" omfatter tre forskellige uddannelser, der henvender sig til forskellige grupper af udlændinge: Danskuddannelse 1, Danskuddannelse 2 og Danskuddannelse 3.

Danskuddannelse 1 tilrettelægges for kursister med ingen eller ringe skolebaggrund og kursister, som ikke har lært at læse og skrive på deres modersmål, eller som ikke har kendskab til det latinske alfabet. Danskuddannelse 2 tilrettelægges for kursister, som normalt har en kort skole- og uddannelsesbaggrund fra hjemlandet, og Danskuddannelse 3 tilrettelægges for kursister, som normalt har en mellemlang eller lang skole- og uddannelsesbaggrund fra hjemlandet, jf. § 9 i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Danskuddannelserne har alle et omfang (en normering) svarende til 1,2 års heltidsuddannelse, og undervisningen skal tilrettelægges, så det er muligt at gennemføre uddannelsen inden for en tidsramme på tre år, jf. danskuddannelseslovens § 4. 1,2 års heltidsuddannelse svarer til 1,2 årsværk; et årsværk svarer til 37 timer om ugen i 46 uger. Et årsværk er en fuldtidsstuderendes arbejde i et år. Denne arbejdsbelastning kan bestå af forskellige elementer som f.eks. skemalagt undervisning, selvinstruktion, fjernundervisning, hjemmearbejde, herunder opgaveløsning.

Danskuddannelserne er prøveforberedende. De afsluttes alle med en centralt stillet færdighedsprøve, jf. § 7, stk. 3, i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. På Danskuddannelse 3 kan undervisningen afsluttes på to niveauer: Prøve i Dansk 3 efter model 5 eller Studieprøven efter modul 6, som er det normale dansksproglige adgangskrav til de videregående uddannelser. Prøveberettigede er som udgangspunkt personer, som er omfattet af tilbuddet, men herudover kan voksne udlændinge, som ikke er omfattet af loven, deltage i prøver mod betaling af et gebyr.

Danskuddannelse 1 og 2 er opdelt i seks moduler, mens Danskuddannelse 3 som nævnt består af enten 5 eller 6 moduler. Oprykning fra ét modul til det næste kan finde sted, når udbyder ved testning af kursistens dansksproglige niveau har vurderet, at målene for det pågældende modul er nået, jf. § 11, stk. 2, i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. Testningen gennemføres ved brug af testmateriale udarbejdet af Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen. En bestået modultest har generel gyldighed (merit) til, at kursisten kan påbegynde næste modul på danskuddannelsen. Hvis kursisten skifter til en anden udbyder, er denne således forpligtet til at anerkende den beståede test og kan ikke stille krav om, at den pågældende visiteres til et modul, hvor testen allerede er bestået.

Når en kursist er indplaceret på Danskuddannelse 1 og 2, har kursisten ret til at følge undervisningen på alle seks moduler og afslutte med henholdsvis Prøve i Dansk 1 og Prøve i Dansk 2, hvis kursisten består modultestene inden for uddannelsesperioden. På Danskuddannelse 3 har kursisten ret til at afslutte med Prøve i Dansk 3 efter modul 5.

Der gælder særlige regler om oprykning fra modul 5 til modul 6 på Danskuddannelse 3, jf. § 11, stk. 3, i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. Oprykning fra modul 5 til modul 6 forudsætter således, at kursisten har bestået Prøve i Dansk 3 eller er i besiddelse af dansksproglige forudsætninger på tilsvarende niveau, og at den pågældende kursist har de fornødne forudsætninger for at kunne bestå Studieprøven inden for en rimelig tid i forhold til modulets normering.

Denne vurdering af, om kursisten har de fornødne forudsætninger til at kunne bestå Studieprøven inden for en rimelig tid, foretages af udbyderen af danskuddannelse. Ved vurderingen kan der eksempelvis lægges vægt på, med hvilket resultat kursisten har bestået Danskuddannelse 3, og hvor lang tid den pågældende har været om at nå frem til Prøve i Dansk 3, samt om det anses for sandsynligt, at den

pågældende vil kunne bestå Studieprøven inden for uddannelsesperioden eller senest ved førstkommande prøvetermin efter periodens udløb.

For alle tre danskuddannelser gælder, at undervisningen skal tage udgangspunkt i kursistens sproglige forudsætninger og behov samt kursistens kulturelle og sociale erfaringer og baggrundsviden om danske forhold.

Mål og tilrettelæggelse på de tre danskuddannelser er nærmere beskrevet i bilag 1 til bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

4. Arbejdsmarkedsrettet danskundervisning og de ordinære danskuddannelser - optagelse, valg af udbydere, tilrettelæggelse, deltagelse mv.

Optagelse til henholdsvis arbejdsmarkedsrettet danskundervisning og ordinær danskuddannelse sker efter henvisning fra kommunalbestyrelsen i kursistens bopælskommune.

Ifølge danskuddannelseslovens § 8, skal kommunalbestyrelsen sørge for, at udlændinge, der er omfattet af danskuddannelsesloven og bosat i kommunen, orienteres om tilbud efter danskuddannelsesloven. Hvis der er flere udbydere af tilbud efter danskuddannelsesloven i kommunen eller i nærmeste omegn, bør kommunalbestyrelsen informere om alle de udbydere, der findes. Informationsmaterialet skal affattes på et for udlændingen forståeligt sprog. Kommunalbestyrelsen skal sende et brev til hver enkelt udlænding, før uddannelsesperioden begynder at løbe.

For så vidt angår grænsependlere, som jo ikke har bopælskommune i Danmark, er det den kommune, hvor den pågældendes arbejdssted ligger, eller hvor den pågældende har etableret selvstændig virksomhed, der har pligt til at informere om tilbuddet om danskundervisning. Dette kan f.eks. ske ved at informere virksomheder i området om tilbuddet.

Kommunalbestyrelsen i bopælskommunen skal efterkomme et ønske om henvisning til undervisning hos en bestemt udbyder fra selvforsørgende udlændinge, der ikke modtager beskæftigelsesrettede tilbud fra det offentlige, jf. § 12, stk. 2, i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. Kommunalbestyrelsen i bopælskommunen skal afholde udgifterne, som er forbundet med deltagelse i undervisningen hos den valgte udbyder. Dette betyder, at kommunalbestyrelsen i bopælskommunen skal betale kommunalbestyrelsen, som har driftsaftalen med den udbyder, som den selvforsørgende udlænding har valgt, for undervisningen.

Både arbejdsmarkedsrettet danskundervisning og de ordinære danskuddannelser skal tilrettelægges fleksibelt, bl.a. således at det er muligt at følge undervisningen uden for normal arbejdstid, jf. danskuddannelseslovens § 3, stk. 7 og 8.

Undervisningen tilrettelægges derfor fleksibelt med hensyn til tid, sted og indhold for at fremme samspillet med kursistens beskæftigelse, uddannelse eller aktivering. Undervisningen tilrettelægges således, at det er muligt at følge undervisningen uden for normal arbejdstid. Udbyderne tilbyder således typisk aftenhold, ligesom en del sprogcentre tilbyder weekendundervisning.

For så vidt angår arbejdsmarkedsrettet danskundervisning er det en forudsætning, at undervisningen så vidt muligt skal placeres på en arbejdsplads eller uddannelsesinstitution, jf. § 3, stk. 1 i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

De ordinære danskuddannelser kan ligeledes tilrettelægges på en virksomhed i eller udenfor arbejdstiden. Det er med andre ord en væsentlig forudsætning i danskuddannelsesloven, at også de ordinære

danskuddannelser for så vidt angår indhold og fleksibilitet skal tilrettelægges med henblik på arbejdsmarkedet.

4.1. Særligt vedrørende arbejdsmarkedsrettet danskundervisning

Arbejdsmarkedsrettet danskundervisning er fastsat til et samlet omfang på 250 timer, der skal afsluttes inden for en tidsramme på 1 ½ år, jf. § 3, stk. 2 i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. Tilbuddet er opdelt i 5 forløb af 50 timer. Kommunalbestyrelsen henviser til ét undervisningsforløb ad gangen. Kommunalbestyrelsen kan ikke henvise til et nyt undervisningsforløb, før det forrige er afsluttet. Baggrunden herfor er, at det er vigtigt at sikre, at kursisten fortsat ønsker at deltage i undervisningen, for derved at undgå at udbyderen betales for "tomme stole".

For at undgå pauser mellem forløbene kan kommunalbestyrelsen eksempelvis give betalingstilsagn til næste forløb inden opstart, der skal være betinget af, at det forudgående forløb afsluttes, og kursisten ønsker at fortsætte på et nyt forløb.

En udlænding kan ikke sanktioneres ved manglende fremmøde på arbejdsmarkedsrettet danskundervisning. Teoretisk kan man således godt forestille sig en kursist, som deltager i lektion 1-30, ikke kommer til lektion 31-49, og herefter anmoder om henvisning til næste forløb. Kursisten vil imidlertid kun skulle henvises til næste forløb, hvis den pågældende – som i dette eksempel – selv anmoder om det i forbindelse med afslutningen af det igangværende forløb.

Derimod kan udbyderen, hvis en kursist ved sin adfærd er til væsentlig gene for undervisningen eller for de ansatte eller andre kursister, som en disciplinær forholdsregel udelukke den pågældende fra at deltage i undervisningen hos udbyderen eventuelt for en periode. Den henvisende myndighed underrettes herom, jf. § 14, stk. 2 i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Er en udlænding blevet henvist til et undervisningsforløb på 50 timer, erstattes timerne som udgangspunkt ikke. Hvis kursisten har været afskåret fra at deltage i undervisningen som følge af graviditet, barsel og adoption, i det omfang der efter bestemmelserne i § 6, stk. 1 og 2, § 7, § 8, stk. 1-6 og 8, § 9, § 13 og § 14, stk. 1 og 2, i lov om ret til orlov og dagpenge ved barsel er eller har været ret til fravær ved graviditet, barsel og adoption, eller som følge af dokumenteret sygdom af en sådan varighed at fraværet af kommunen skønnes at have haft betydning for den pågældendes samlede udbytte af det tilbudte forløb, skal kommunalbestyrelsen i den pågældende kursists bopælskommune dog tilbyde et ekstra undervisningsforløb på 50 timer og forlænge uddannelsesperioden svarende til den periode, hvor kursisten har været afskåret fra at deltage i undervisningen, jf. § 4, stk. 4, i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

En udlænding som har afsluttet 250 timers arbejdsmarkedsrettet danskundervisning inden for perioden på 1½ år har i umiddelbar forlængelse heraf ret til at deltage i en ordinær danskuddannelse i op til tre år efter den pågældende første gang kunne påbegynde undervisningen, jf. § 3, stk. 3, i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. Udlændingen anmoder om at deltage i en ordinær danskuddannelse ved henvendelse til kommunalbestyrelsen i sin bopælskommune. Udlændingen placeres på den danskuddannelse og det modul, som den aflagte modultest tilsiger. Den pågældende er herefter omfattet af de almindelige regler omkring den ordinære danskuddannelse fsv. aktiv deltagelse, modultest mv., jf. nedenfor.

4.2. Særligt vedrørende de ordinære danskuddannelser

Alle de ordinære danskuddannelser er opdelt i moduler, og det er en forudsætning, at der sker en særskilt henvisning til hvert modul, jf. § 6, stk. 1, i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge

m.fl. Baggrunden herfor er, at kommunalbestyrelsen løbende skal påse, at kursisten fortsat opfylder betingelserne for at modtage danskuddannelse, at vedkommende fortsat har bopæl i den relevante kommune, og at den pågældende fortsat skal henvises efter de samme bestemmelser.

For at undgå pauser mellem modulerne kan kommunalbestyrelsen eksempelvis give betalingstilsagn til næste modul inden opstart, der skal være betinget af, at det forudgående modul er afsluttet med en bestået modultest.

Udbyderen registrer tilstedeværelsen i danskuddannelsen for kursister, der modtager ydelser efter integrationsloven, lov om aktiv socialpolitik eller lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. i forhold til de gennemførte, skemalagte undervisningsaktiviteter. Udebliver en kursist, der modtager offentlige ydelser, uden gyldig grund fra den planlagte påbegyndelse af undervisningen på et modul, underretter udbyder straks den henvisende myndighed herom, jf. § 15, stk. 1 og 2, i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Den kommunalbestyrelse, der har henvist en selvforsørgende kursist til danskuddannelse, kan, eventuelt efter henstilling fra udbyder, udelukke kursisten fra danskuddannelse i en eller flere perioder på op til tre måneder, såfremt den pågældende på grund af manglende aktiv deltagelse i uddannelsen ikke følger de aftalte mål for den pågældendes danskuddannelse, jf. § 15, stk. 5, i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. Det er således muligt at udelukke kursisten fra deltagelse i en eller flere perioder, men kommunen kan ikke træffe en generel afgørelse om at udelukke kursisten fra al fremtidig danskundervisning, såfremt vedkommende fortsat er inden for den pågældendes uddannelsesperiode.

Hvis en kursist er til væsentlig gene for undervisningen eller for de ansatte eller andre kursister, kan udbyderen som en disciplinær forholdsregel udelukke den pågældende fra at deltage i undervisningen hos udbyderen eventuelt for en periode. Den henvisende myndighed underrettes herom, jf. § 14, stk. 2, i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

I visse tilfælde har kommunalbestyrelsen pligt til at forlænge uddannelsesperioden for udlændinge på de ordinære danskuddannelser.

De situationer, hvor kommunalbestyrelsen har pligt til at forlænge uddannelsesperioden, er udtømmende opregnet i § 6, stk. 2, i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. Det drejer sig om situationer, hvor udlændingen har været afskåret fra at følge danskuddannelse i en periode, f.eks. på grund af barsel, sygdom, traumer eller handicap og i visse situationer, hvor kursistens beskæftigelse og forhold i øvrigt har indebåret, at denne i en periode ikke har haft mulighed for at benytte sig af tilbuddet om danskuddannelse.

Hvis en af de situationer, der er nævnt i § 6, stk. 2, er opfyldt, har kommunalbestyrelsen pligt til at forlænge uddannelsesperioden i en periode svarende til det tidsrum, hvor udlændingen har været afskåret fra at deltage i danskuddannelse. Kommunalbestyrelsen har ikke pligt til at forlænge uddannelsesretten i andre situationer end de nævnte.

En forlængelse af uddannelsesretten forudsættes at ske i umiddelbar forlængelse af udløbet af den periode, hvor udlændingen har været forhindret i at modtage danskuddannelse. Udlændingen må selv ved hjælp af lægeerklæringer, arbejdsgivererklæringer mv. dokumentere, at vedkommende i én eller flere perioder på grund af en af de i § 6, stk. 2, nævnte situationer har været afskåret fra at følge danskuddannelse.

Det forudsættes, at forlængelse på grund af sygdom alene sker, hvis der er tale om sygdomsperioder af en vis længde, jf. også § 6, stk. 6, hvorefter kommunalbestyrelsen kan undlade at forlænge uddannelsesperio-

den, hvis udlændingen kun har været afskåret fra at deltage uddannelses tilbuddet i en kort periode, og fraværet ikke skønnes at have haft betydning for udlændingens muligheder for at gennemføre den tilbudte uddannelse.

Det fremgår af § 6, stk. 2, nr. 5, at kommunalbestyrelsen har pligt til at forlænge uddannelsesperioden, hvis udlændingen har været afskåret fra at deltage i danskuddannelse som følge af, at udlændingen er eller har været i ustøttet beskæftigelse på mindst 30 timer om ugen, og udlændingens forhold i øvrigt har indebåret, at denne i en periode ikke har haft mulighed for at benytte sig af tilbuddet om danskuddannelse.

Det betyder ikke, at uddannelsesretten uden videre forlænges, hvis udlændingen er i beskæftigelse på mindst 30 timer om ugen. Det skal som udgangspunkt kunne lade sig gøre at forene danskuddannelse og beskæftigelse, jf. også danskuddannelseslovens § 3, stk. 7 og 8, hvorefter danskuddannelserne tilrettelægges fleksibelt med hensyn til tid og sted og indhold for at fremme samspillet med kursistens beskæftigelse, aktivering eller uddannelse og således, at det er muligt at følge undervisningen uden for normal arbejdstid. Kommunalbestyrelsen skal dog forlænge uddannelsesperioden i de tilfælde, hvor det ikke er muligt at kombinere beskæftigelse med den tilbudte danskuddannelse og den pågældende udlænding kan dokumentere, at det rent faktisk ikke har været muligt at udnytte danskuddannelses tilbuddet. Afgørelsen om retten til forlænget danskuddannelse beror i sådanne tilfælde på kommunens konkrete vurdering af uddannelses tilbuddet set i forhold til den pågældendes beskæftigelsesmæssige og familiemæssige situation m.v.

Herudover kan kommunalbestyrelsen i medfør af danskuddannelseslovens § 2, stk. 6 beslutte, at udlændinge, som ikke har påbegyndt eller afsluttet deres danskuddannelse i løbet af deres uddannelsesperiode, fortsat skal have tilbud om danskuddannelse. Kommunalbestyrelsen kan derimod ikke forlænge uddannelsesperioden, hvis udlændingen har bestået den prøve, der afslutter undervisningen på det prøvebærende modul. Kommunen træffer afgørelse om starttidspunktet for og varigheden af det forlængede uddannelses tilbud. Hvis kommunen træffer beslutning om at tilbyde danskuddannelse, refunderer staten halvdelen af kommunens udgifter til danskuddannelse.

5. Uddannelsesperioden

Nyankomne udlændinge, som opfylder betingelserne i danskuddannelseslovens §§ 2-2 a, har som udgangspunkt et retskrav på tilbud efter danskuddannelsesloven.

Længden af uddannelsesperioden afhænger imidlertid af den enkeltes opholdsgrundlag.

Flygtninge og familiesammenførte har ret til ordinær danskuddannelse i op til fem år fra det tidspunkt, hvor udlændingen første gang kunne påbegynde undervisningen, jf. danskuddannelseslovens § 2, stk. 2.

Øvrige udlændinge har indledningsvis ret til arbejdsmarkedsrettet danskundervisning, som skal gennemføres inden for en periode på 1 ½ år, jf. danskuddannelseslovens § 2 c, stk. 1. Såfremt de pågældende gennemfører undervisningen inden for denne periode, har de i umiddelbar forlængelse heraf ret til op til 3 års danskuddannelse, jf. danskuddannelseslovens § 2 c, stk. 3. Dette betyder, at denne gruppe samlet vil kunne modtage op til 4½ års danskundervisning.

Det gælder både for arbejdsmarkedsrettet danskundervisning og de ordinære danskuddannelser, at uddannelsesperiodens start regnes fra det tidspunkt, hvor udlændingen første gang kan påbegynde undervisningen. Dette fremgår således direkte af både § 2, stk. 1, jf. § 2 c, stk. 1 og 3, og § 2, stk. 2.

Det er således uden betydning for fastlæggelsen af starttidspunktet, om udlændingen rent faktisk benytter sig af tilbuddet. Hvis udlændingen ikke har benyttet sig af den tilbudte danskundervisning, regnes uddan-

nellesperiodens starttidspunkt fra det tidspunkt, hvor den pågældende udlænding kunne have påbegyndt den tilbudte undervisning. Dette afgøres af kommunen.

Det er således uden betydning for fastlæggelsen af starttidspunktet, om udlændingen udebliver fra et indkaldt møde i kommunen, eller ikke reagerer på kommunens skriftlige henvendelse med tilbud om danskundervisning hos en udbyder mv. I disse situationer regnes starttidspunktet for uddannelsesperioden som nævnt ovenfor fra det tidspunkt, hvor den pågældende udlænding kunne have påbegyndt den tilbudte undervisning.

Kommunens generelle information til borgerne om undervisningstidspunktet anses derimod ikke at være tilstrækkeligt til at igangsætte starttidspunktet.

Det er vigtigt, at kommunen i den skriftlige indkaldelse af udlændingen til møde om henvisning til danskundervisning o.l. oplyser udlændingen om, at hvis den pågældende ikke møder op, vil uddannelsesperioden begynde at løbe fra det tidspunkt, hvor uddannelsestilbuddet står åbent for den pågældende.

5.1. Vilkår i forbindelse med udrejse af landet

Hvis en udlænding forlader landet, før uddannelsesperioden er afsluttet, løber uddannelsesperiode videre, hvis udlændingen fortsat havde opholdstilladelse og dermed mulighed for at blive i Danmark, men selv valgte at rejse.

Et eksempel herpå er en udlænding, som udrejser i forbindelse med en ferie i sit hjemland. I denne situation fortsætter udlændingens uddannelsesperiode med at løbe. Hvis den pågældende vender tilbage til Danmark, har vedkommende således kun ret til fortsat danskundervisning, hvis uddannelsesperioden, som blev påbegyndt før udrejsen, ikke er udløbet.

Har udlændingen derimod ikke mulighed for at blive i Danmark, fordi den pågældendes opholdstilladelse er bortfaldet, afbrydes uddannelsesperioden, og udlændingen vil herefter fortsat have ret til danskundervisning, hvis denne igen får opholdstilladelse og vender tilbage til Danmark og og i øvrigt stadig er omfattet af lovens målgruppe.

Hvis der f.eks. er tale om en arbejdstager, der udrejser fordi han ikke længere er i beskæftigelse, og som har modtaget 150 timers arbejdsmarkedsrettet danskundervisning i gennem et år, da udrejsen af landet finder sted, har den pågældende ret til yderligere 100 timers undervisning, som skal gennemføres inden for en periode på et halvt år, hvis vedkommende atter får opholdstilladelse som arbejdstager og vender tilbage.

Hvis der eksempelvis er tale om en familiesammenført udlænding, som har gennemført 1 års ordinær danskuddannelse, og herefter må udrejse, fordi opholdstilladelsen bortfalder i forbindelse med en skilsmisse, har den pågældende op til fire års danskuddannelse tilbage, hvis vedkommende atter får opholdstilladelse som familiesammenført og vender tilbage til Danmark.

5.2. Særligt om de ordinære danskuddannelser - ophør af uddannelsesretten

Flygtninge og familiesammenførte har som nævnt ret til op til fem års danskuddannelse, mens øvrige udlændinge, som henvises til danskuddannelse efter at have gennemført arbejdsmarkedsrettet danskundervisning, har ret til op til tre års uddannelse.

Hvis en kursist på de ordinære danskuddannelser - før udløbet af den pågældendes uddannelsesperiode - består den afsluttende prøve på den danskuddannelse, som den pågældende er indplaceret på, har vedkommende ikke længere ret til danskuddannelse. Hvis udlændingen ikke består den afsluttende prøve,

dvs. med et gennemsnit på mindst 02, har den pågældende derimod ret til forsat danskuddannelse på det afsluttende modul.

Indstiller kursisten sig som selvstuderende til en anden afsluttende danskprøve, end den, der afslutter den danskuddannelse, som den pågældende er indplaceret på, og består denne prøve, bevarer den pågældende stadig retten til undervisning på den danskuddannelse, som den pågældende er indplaceret på. En kursist, der f.eks. er indplaceret på Danskuddannelse 3, kan således vælge at indstille sig til Prøve i Dansk 2 som selvstuderende. Består udlændingen Prøve i Dansk 2, har den pågældende stadig ret til at deltage i undervisningen på Danskuddannelse 3, indtil den pågældende består Prøve i Dansk 3 eller senest indtil udløbet af uddannelsesperioden.

En kursist har i øvrigt altid ret til at færdiggøre et modul, som den pågældende er henvist til inden udløbet af uddannelsesperiode, også selvom kursisten derved modtager undervisning ud over den pågældendes uddannelsesperiode.

5.3. Overgangsregler

Reglerne, hvorefter arbejdstagere, medfølgende ægtefæller, studerende og au pair personer indledningsvis skal henvises til arbejdsmarkedsrettet danskundervisning, trådte i kraft den 1. januar 2014. Før det havde arbejdstagere, medfølgende ægtefæller og studerende ret til at begynde direkte på en ordinær danskuddannelse i en periode på op til tre år. Au pair personer havde ret til to modulers ordinær danskuddannelse.

I henhold til overgangsbestemmelsen i § 14, stk. 2, i lov nr. 1610 af 26. december 2013, som indførte lovændringen, finder reglerne om henvisning til arbejdsmarkedsrettet danskundervisning ikke anvendelse for udlændinge, som er henvist til en ordinær danskuddannelse før lovens ikrafttræden den 1. januar 2014. Det betyder, at udenlandske arbejdstagere, studerende mv., som er påbegyndt en ordinær danskuddannelse før lovens ikrafttræden, har ret til at fortsætte det ordinære uddannelsesforløb, som skal afsluttes inden for tre år.

Hvis der derimod ikke er foretaget en henvisning før den 1. januar 2014, er de pågældende omfattet af de nye regler og skal derfor indledningsvis henvises til arbejdsmarkedsrettet danskundervisning.

Som det fremgår ovenfor, regnes uddannelsesperiodens start fra det tidspunkt, hvor en udlænding første gang kan påbegynde danskundervisningen. Uddannelsesperioden vil således være begyndt at løbe for en række udenlandsk arbejdstager, studerende mv., som har modtaget skriftligt tilbud fra kommunen om danskundervisning før den 1. januar 2014, og som ikke har reageret herpå.

For så vidt angår denne gruppe, vil de også, hvis de retter henvendelse til kommunen med anmodning om undervisning efter den 1. januar 2014, skulle henvises til arbejdsmarkedsrettet danskundervisning, da de ikke er påbegyndt en ordinær danskuddannelse.

Den tidsmæssige ramme for at gennemføre den arbejdsmarkedsrettet danskundervisning kan, med mindre der forelægger en af de i § 4, stk. 4, i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. nævnte fraværsgrunde, i henhold til loven maksimalt udgøre 1 ½ år. For enkelte udlændinge vil denne periode imidlertid være kortere, hvis den pågældendes treårige uddannelsesperiode er begyndt at løbe - f.eks. den 1. januar 2012. Hvis den pågældende gennemfører arbejdsmarkedsrettet danskundervisning inden for den tilbageværende uddannelsesperiode, har denne efterfølgende ret til i umiddelbar forlængelse heraf at fortsætte i en ordinær danskuddannelse i op til 3 år, jf. danskuddannelseslovens § 2 c, stk. 3.

For så vidt angår flygtninge og familiesammenførte, betyder lovændringen, som trådte i kraft den 1. januar 2014, at denne gruppe får udvidet uddannelsesperioden fra tre til fem år. Der er ingen overgangsbestemmelse i forhold til denne gruppe.

Dette betyder, at retten til at få tilbudt undervisning i op til 5 år også gælder for flygtninge og familiesammenførte, der var henvist til danskuddannelse før den 1. januar 2014, og som den 1. januar 2014 fortsat var omfattet af retten til danskuddannelse. Retten til at få tilbudt undervisning i op til 5 år omfatter derimod ikke flygtninge og familiesammenførte, hvor retten til danskuddannelse (i op til 3 år) var udløbet inden lovens ikrafttræden (f.eks. den 29. december 2013), og som således ikke længere var omfattet af lovens målgruppe.

6. Udbydere af danskuddannelse

En kommune kan opfylde sin forpligtigelse til at udbyde arbejdsmarkedsrettet danskundervisning og danskuddannelse efter danskuddannelsesloven enten ved at tilbyde undervisning på et kommunalt sprogcenter – evt. i samarbejde med en eller flere andre kommuner – eller ved at indgå en driftsaftale herom med en anden udbyder. Andre mulige udbydere er:

- institutioner for erhvervsrettet uddannelse, voksenuddannelsescentre, ungdomsskoler, folkehøjskoler, husholdningsskoler, håndarbejdsskoler, daghøjskoler, jf. folkeoplysningslovens § 45 a, og andre offentlige uddannelsesinstitutioner eller uddannelsesinstitutioner godkendt af det offentlige,
- private sprogcentre og
- andre private udbydere, når uddannelsen tilbydes udlændinge som led i aktivering eller beskæftigelse på en privat eller offentlig virksomhed.

Et sprogcenter skal tilbyde enten arbejdsmarkedsrettet danskundervisning eller mindst to af de tre danskuddannelser, mens øvrige udbydere skal tilbyde enten arbejdsmarkedsrettet danskundervisning eller en eller flere af de tre danskuddannelser eller enkelte af uddannelsernes moduler.

Undervisningen eller dele heraf kan i øvrigt udbydes af flere udbydere i fællesskab.

6.1. Etablering som udbyder

Etablering som udbyder af arbejdsmarkedsrettet danskundervisning og danskuddannelse er betinget af, at der mellem kommunalbestyrelsen og den pågældende udbyder er indgået en driftsaftale om udbud af arbejdsmarkedsrettet danskundervisning eller danskuddannelse efter danskuddannelsesloven. Denne bestemmelse gælder dog ikke kommunale sprogcentre.

Der er ikke fastsat formelle regler om, hvad en sådan aftale skal indeholde. Det forudsættes dog, at der er tale om en aftale, som f.eks. indeholder oplysninger om opgavens forventelige omfang, hvor undervisningen skal finde sted og for de ordinære danskuddannelsers vedkommende modultakstens størrelse.

Såfremt kommunen vælger at indgå en aftale med en anden udbyder, skal kommunen være opmærksom på de gældende regler om udbuds- og annonceringspligt.

Eventuelle spørgsmål om udbuds- og annonceringsreglernes anvendelse og indhold skal rettes til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. Vejledning om udbudsreglerne og annonceringspligten findes på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside: www.kfst.dk. Der kan endvidere henvises til www.udbudsportalen.dk, som faciliteters af KL.

Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen skal underrettes om, hvilke udbydere der er indgået aftale med, umiddelbart efter aftalens indgåelse samt om de kommunale udbydere.

6.2. Udbud af undervisning inden for kommunens grænser

En udbyder, som har indgået en driftsaftale med en kommune vedrørende arbejdsmarkedsrettet danskundervisning eller de ordinære danskuddannelser, tilbyder som udgangspunkt undervisningen inden for

denne kommunes grænser. En kommunal udbyder kan ligeledes alene tilbyde undervisning inden for kommunens grænser, jf. danskuddannelseslovens § 11 a, stk. 1.

Dette betyder i praksis, at en offentlig eller privat udbyder fysisk skal afholde undervisningen i den kommune, under hvis kommunalbestyrelse udbyderen henhører, dvs. den kommune, hvis kommunalbestyrelse har oprettet udbyderen eller indgået aftale med udbyderen. Udbyderen skal således etablere undervisningslokaler inden for grænserne af den pågældende kommune. Dette er dog ikke til hinder for, at en udbyder – f.eks. som led i en faglig ekskursion – i en kortere afgrænset periode gennemfører undervisningen uden for kommunens grænser. Derimod kan en udbyder ikke for en længere periode etablerer f.eks. en afdeling i en anden kommune, medmindre kommunalbestyrelsen i denne kommune godkender dette, jf. danskuddannelseslovens § 11 a, stk. 2.

Kommunalbestyrelsen kan således godkende, at en udbyder tilbyder undervisning i kommunen, selv om udbyderen har en aftale med en anden kommunalbestyrelse. En kommunalbestyrelse i en kommune A kan således godkende, at en udbyder, som har en aftale med kommunalbestyrelsen i en kommune B, udbyder undervisning i kommune A, f.eks. ved etablering af en afdeling i kommunen.

En godkendelse kan give generel adgang til at tilbyde undervisning i kommunen. En godkendelse kan også begrænses til f.eks. at omfatte tilbud om danskuddannelse, der målrettes en bestemt kursistgruppe eller tilbud om arbejdsmarkedsrettet danskundervisning. En kommunal beslutning om meddelelse af godkendelse – eller afslag herpå – skal træffes i overensstemmelse med almindelige principper om saglig forvaltning, herunder f.eks. hensynet til kommunens planlægning af danskundervisningsopgaven.

Kravet om udbud inden for kommunens grænser gælder som udgangspunkt også for arbejdsmarkedsrettet danskundervisning. Der findes dog en modifikation hertil i danskuddannelseslovens § 11 a, stk. 3, hvorefter at arbejdsmarkedsrettet danskundervisning kan udbydes på tværs af kommunegrænser uden en godkendelse fra den stedlige kommunalbestyrelse, hvis undervisningen placeres på en virksomhed eller en uddannelsesinstitution, og undervisningen alene er for udlændinge med tilknytning til virksomheden eller uddannelsesinstitutionen. Udlændinge med tilknytning til virksomheden eller uddannelsesinstitutionen defineres som ansatte, studerende og eventuelt medfølgende ægtefæller. Det vil sige, at medarbejdere eller studerende fra andre virksomheder eller uddannelsesinstitutioner ikke kan deltage i undervisningen på virksomheden, medmindre der foreligger en godkendelse af udbyderen fra den stedlige kommunalbestyrelse. Har en virksomhed adresse på flere forskellige lokaliteter, er der dog intet til hinder for, at virksomheden kan beslutte at samle arbejdsmarkedsrettet danskundervisning for virksomhedens ansatte på et sted.

7. Finansiering af tilbud efter danskuddannelsesloven

Tilbud efter danskuddannelsesloven er gratis for udlændinge omfattet af lovens målgruppe. Det er således kommunalbestyrelsen, som afholder udgifter til undervisning af udlændinge, der bor i kommunen, eller som er henvist til danskundervisning af kommunen i medfør af reglerne om EU-grænsependlere.

Kommunens finansiering af tilbud efter danskuddannelsesloven hviler imidlertid på to meget forskellige modeller alt afhængig af, om der er tale om arbejdsmarkedsrettet danskundervisning eller de ordinære danskuddannelser. Arbejdsmarkedsrettet danskundervisning finansieres således efter en centralt fastsat timetakst, mens de ordinære danskuddannelser finansieres efter en aftalt modultakst.

Staten refunderer 50 pct. af kommunernes udgifter til danskundervisning efter danskuddannelsesloven. Såfremt kursisten er henvist efter integrationsloven, sker refusionen inden for et rådighedsbeløb i henhold til integrationsloven, hvis kursisten er inden for den treårige introduktionsperiode. Hvis kursisten får forlænget sin uddannelsesperiode herudover - f.eks. i forbindelse med barsel – vil refusionen ske

i medfør af danskuddannelseslovens § 15, stk. 1. Der kan endvidere ske refusion efter lov om aktiv beskæftigelsesindsats, hvis kursisten er henvist til danskuddannelse i medfør heraf.

7.1. Særligt om arbejdsmarkedsrettet danskundervisning

Kommunalbestyrelsen i bopælskommunen afholder de udgifter, der er forbundet med arbejdsmarkedsrettet danskundervisning efter en timetakst på 97,60 kr. (2014-niveau), jf. § 19, stk. 1, i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. Timetaksten reguleres én gang årligt med satsreguleringsprocenten.

Udgiften til et undervisningsforløb på 50 timer betales af bopælskommunen til udbyderen, når kursisten henvises til arbejdsmarkedsrettet danskundervisning. Kommunalbestyrelsen henviser til ét undervisningsforløb ad gangen. Kommunalbestyrelsen kan ikke henvide til et nyt undervisningsforløb, før det forrige er afsluttet.

7.2. Særligt om de ordinære danskuddannelser

De ordinære danskuddannelser er som nævnt ovenfor opdelt i moduler, som afsluttes med modultest. Udover at modultestene anvendes som pædagogisk redskab og målestok i forbindelse med kursisternes tilegnelse af dansk kundskaber, benyttes modultestene også i forbindelse med kommunernes finansiering af danskuddannelserne.

Kommunalbestyrelsen yder således tilskud til udbydere af danskuddannelse efter takster pr. modul, jf. § 20 i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. Størrelsen af taksten pr. modul fastsættes ved aftale mellem kommunalbestyrelsen og den pågældende udbyder, det vil sige, at takstens størrelse skal forhandles mellem kommunalbestyrelsen og udbyderen.

Modultaksten skal opdeles i to lige store dele, således at kommunen udbetaler halvdelen af modultaksten til udbyderen af danskuddannelse, når kursisten er blevet henvist til danskuddannelse og undervisningen på modulet er påbegyndt (starttakst), og udbetaler den anden halvdel, når kursisten har bestået den modultest, der afslutter det pågældende modul (sluttakst), jf. § 20, stk. 5, i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Kommunalbestyrelsens betaling af den halve modultakst for det efterfølgende modul kan herefter først foretages, når kursisten har påbegyndt undervisningen på dette modul. På det modul på en af de tre danskuddannelser, der fører frem til en afsluttende prøve i dansk, kan der foretages udbetaling af den anden halvdel af modultaksten ved bestået prøve. Dette gælder også ved bestået Prøve i Dansk 3, uanset om kursisten skal følge undervisningen på det modul, der fører til Studieprøven.

I helt særlige tilfælde kan starttaksten betales to gange for et modul, hvor en fortsættelse af undervisningen på samme modul er begrundet i væsentlige hensyn til kursistens mulighed for at gennemføre danskuddannelsen, for eksempel ved kursistens flytning til en anden kommune og ved udbyderskift i øvrigt, før målene for det modulet er nået, og ved overflytning fra én danskuddannelse til en anden.

Det skal i denne forbindelse understreges, at en kursists ønske om udbyderskift midt i et modul som udgangspunkt ikke skal imødekommes. Udbyderskift kan således under normale omstændigheder kun ske på baggrund af et nødvendighedskriterium – f.eks. i forbindelse med flytning mv. En selvforsørgende kursist, som ønsker en henvisning til en anden udbyder, må derfor vente til, der skal henvises til et nyt modul, da der ellers vil skulle betales starttakst to gange for det samme modul uden en saglig begrundelse.

Sluttaksten betales altid kun én gang. Udgangspunktet er, at sluttaksten betales af den henvisende myndighed. Hvis kursisten på tidspunktet for beståelsen af modultesten er flyttet til en anden kommune end den henvisende, betaler den aktuelle bopælskommune dog sluttaksten til udbyderen. Den driftsansvarlige myndighed kan ud over størrelsen af betalingen, herunder modultaksten, blandt andet indgå aftale om betaling for danskuddannelse af kortere varighed, hvis indhold omfatter mindre dele af undervisningen på et eller flere moduler og andre relevante forhold omkring betalingen.

Kommunens finansiering af de ordinære danskuddannelser omfatter også betaling for deltagelse i de afsluttende prøver. For selvstuderende kan kommunalbestyrelsen beslutte at opkræve et gebyr for deltagelse i prøven. Indstiller en kursist omfattet af danskuddannelsesloven sig til en anden afsluttende danskprøve end den, der afslutter den danskuddannelse, som den pågældende er indplaceret på, skal den pågældende opfattes som selvstuderende og kan derfor afkræves gebyr.

8. Tilsyn med udbydere

Tilsyn med udbydere i henhold til danskuddannelsesloven varetages af den kommune, som har indgået driftsaftale med en udbyder om tilbud efter danskuddannelsesloven, eller som udbyder undervisning på et kommunalt sprogcenter eller en anden kommunal uddannelsesinstitution, jf. § 18, stk. 1, i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. Tilsynsforpligtelsen, som beskrevet nedenfor, påhviler altså også de kommuner, der har oprettet et kommunalt sprogcenter.

Hvis flere kommuner i fællesskab har indgået en aftale med en udbyder, har kommunerne i fællesskab tilsynsansvaret.

Hvis en kommunalbestyrelse har truffet aftale med en anden kommunalbestyrelse eller et kommunalt fællesskab om tilbud efter danskuddannelsesloven, jf. danskuddannelseslovens § 11, stk. 1, har denne anden kommune eller det kommunale fællesskab tilsynsansvaret.

Hvis en udbyder får en tilladelse til at tilbyde undervisning i en anden kommune, jf. danskuddannelseslovens § 11 a, stk. 2, er det fortsat kommunen, der har driftsaftalen med udbyderen, som har tilsynsansvaret – også for så vidt angår den undervisning, som varetages i den anden kommune. Hvis en kommune ønsker at undgå at få tilsynsansvar i en anden kommune i medfør af § 11 a, stk. 2, må kommunen sørge for at fastsætte et vilkår i driftsaftalen om, at udbyderen ikke må søge godkendelse i en anden kommune til etablering af undervisning i medfør af danskuddannelseslovens § 11 a, stk. 2. Såfremt udbyderen herefter ønsker at udbyde danskuddannelse i andre kommuner, vil det kræve indgåelse af en selvstændig driftsaftale med den pågældende kommunalbestyrelse.

På samme måde er det den kommune, som har en driftsaftale med en udbyder, der tilbyder arbejdsmarkedsrettet danskundervisning på en virksomhed eller uddannelsesinstitution i en anden kommune i medfør af § 11, stk. 3, som har tilsynsansvaret.

Tilsynsforpligtelsen påhviler også de kommuner, der har oprettet et kommunalt sprogcenter. Indholdet af det kommunale tilsyn, som beskrives nedenfor, gælder således også for disse kommuner.

Formålet med kommunalbestyrelsens tilsyn er at sikre, at undervisningen gennemføres efter reglerne i danskuddannelsesloven. Tilsynskommunen har derfor pligt til at sætte sig ind i regelsættet om danskuddannelse. Tilsynet omfatter et administrativt, økonomisk og pædagogisk tilsyn, og at den driftsansvarlige kommunalbestyrelse skal hvert tredje år indsende en kortfattet rapport til Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen om udviklingen på området og om, hvordan tilsynet har været ført, jf. § 18, stk. 4, i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Nedenfor følger en gennemgang af de elementer, som bør inddrages i forbindelse med udarbejdelsen af tilsynsrapporten.

8.1. Fysiske rammer og beliggenhed

Det bør fremgå af aftalen mellem udbyder og kommunalbestyrelse, på hvilken lokalitet undervisningen foregår, herunder om undervisningen foregår flere steder, evt. også uden for kommunen, jf. danskuddannelseslovens § 11 a, stk. 2 og 3. Tilsynskommunen kan ikke føre tilsyn med en udbyder, hvis kommunen ikke kender undervisningsstederne. I øvrigt skal tilsynskommunen påse, at undervisningen foregår i egnede lokaler.

Såfremt en udbyder tilbyder undervisning uden for kommunen i medfør af danskuddannelseslovens § 11 a, stk. 2, skal tilsynskommunen i øvrigt påse, at der foreligger den fornødne godkendelse fra kommunalbestyrelsen i kommunen, hvor undervisningen tilbydes. Det er således altid tilsynskommunen, som har ansvaret for, at udbyder overholder de til enhver tid gældende regelsæt.

8.2. Fleksibelt, relevant og kvalificeret undervisningstilbud

Tilsynskommunen skal sikre sig, at udbyderen lever op til lovens krav om et relevant og kvalificeret undervisningstilbud, som er tilrettelagt fleksibelt, og som skal kunne påbegyndes inden for en måned.

Det er således meget væsentligt, at kommunen påser, at udbyder tilrettelægger undervisningen fleksibelt med hensyn til tid, sted og indhold for at fremme kursistens beskæftigelse, aktivering og uddannelse, jf. danskuddannelseslovens § 3, stk. 7. Ligeledes skal kommunen påse, at undervisningen tilrettelægges således, at det er muligt at følge undervisningen uden for normal arbejdstid, jf. danskuddannelseslovens § 3, stk. 8.

For så vidt angår de ordinære danskuddannelser er det væsentligt, at tilsynskommunen sikrer sig, at udbyderens tilbud om danskuddannelse er i overensstemmelse med danskuddannelseslovens § 4, hvorefter hver af de tre danskuddannelser har et gennemsnitligt omfang svarende til 1, 2 heltidsuddannelse. 1,2 års heltidsuddannelse svarer til 1,2 årsværk – et årsværk svarer til 37 timer om ugen i 46 uger. Et årsværk defineres i øvrigt som en fuldtidsstuderendes arbejde i et år. Denne arbejdsbelastning kan bestå af forskellige elementer som f.eks. skemalagte undervisningslektioner, selvinstruktion, fjernundervisning, hjemmearbejde, herunder opgaveløsning.

Ligeledes kan der være behov for at sikre, at udbyder indgår i et samspil med private og offentlige virksomheder i området, så lovens formål om, at danskuddannelserne skal bidrage til, at voksne udlændinge kommer i beskæftigelse og bliver i stand til at forsørge sig selv, opfyldes.

For så vidt angår arbejdsmarkedsrettet danskundervisning, skal tilsynskommunen sikre, at udbyderen ved tilrettelæggelsen af undervisningen sørger for, at der så vidt muligt tages hensyn til kursisternes aktuelle uddannelses- eller arbejdssituation, således at kursister fra samme uddannelsesinstitution eller arbejdsplads eller fra andre tilsvarende arbejdspladser eller uddannelsesinstitutioner undervises samlet, og at undervisningen så vidt muligt placeres på arbejdspladsen eller uddannelsesinstitutionen. Endvidere skal tilsynskommunen sikre, at udbyderen sørger for, at undervisningstilbuddet er særligt fokuseret og målrettet den arbejdsmarkedsrettede eller uddannelsesrettede sprogbrug.

Tilsynskommunen skal endvidere være opmærksom på, at forskellige målgruppers undervisningsbehov tilgodeses. Det skal i denne forbindelse bemærkes, at tilbud efter danskuddannelsesloven gælder alle udlændinge, der er omfattet af lovens målgruppe, herunder udlændinge med handicap. Det følger således af § 13 i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl., at voksne udlændinge skal have et undervisningstilbud, der skal være tilpasset den enkelte kursists forudsætninger og behov. Det

betyder, at personer, der på grund af fysiske eller psykiske handicap ikke kan følge den almindelige undervisning, skal have et særlig tilrettelagt undervisningstilbud.

Hvis en person f.eks. har et synshandicap, er denne berettiget til at få et undervisningstilbud, der er tilrettelagt på en sådan måde, at der tages hensyn til den pågældendes synshandicap, f.eks. ved at kursisten får udleveret opfotograferede tekster.

Hvis kursisten har alvorlige traumer, skal det konkret vurderes, hvilken holdstørrelse den enkelte er parat til at klare – der kan således konkret være behov for etablering af mindre hold mv.

Hvis det viser sig, at en kursist med et handicap har behov for specialundervisning (eksempelvis en svagtseende, som har behov for undervisning i blindskrift) enten sideløbende med danskundervisningen, eller inden undervisningen kan påbegyndes, varetages denne undervisning af specialundervisningslærere efter lov om specialundervisning for voksne. Det er kommunerne, som er ansvarlige for at tilbyde specialundervisning, og det er derfor kommunen, der afgør omfang og indhold af den kompenserende specialundervisning.

Der kan være situationer, hvor der ikke kan gives specialundervisning, uden at kursisten også får danskundervisning. I disse situationer må der etableres et undervisningstilbud, hvor specialundervisningen og danskundervisningen supplerer hinanden.

Tilsynskommunen bør i øvrigt sikre, at udbyder lever op til kravene i lov om åben uddannelse om åbenhed om kommunikation eksternt i forhold til kursister, og at der gives mulighed for etablering af kursistråd, jf. danskuddannelseslovens § 12.

8.3. Kompetenceudvikling af lærere

Tilsynskommunen er ansvarlig for, at udbyderen alene har ansat lærere, der opfylder danskuddannelseslovens og bekendtgørelsens regler om lærer kvalifikationer. Dette gælder både fastansatte og vikarer.

Det følger af § 21, stk. 1, i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl. at lærere, der varetager undervisning i henhold til danskuddannelsesloven, skal

- have gennemført – eller være optaget på - uddannelsen i henhold til bekendtgørelse om uddannelsen til underviser i dansk som andetsprog for voksne eller
- være godkendt af en skoleansvarlig myndighed som lærer ved dansk som andetsprog for voksne indvandrere før 1. august 1998.

Uanset bestemmelsen i § 21, stk. 1, kan lærere, der er optaget på uddannelsen til underviser i dansk som andetsprog, dog varetage undervisning i henhold til danskuddannelsesloven i indtil tre år efter optagelse på uddannelsen. Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen kan i særlige tilfælde dispensere fra treårsfristen, ligesom styrelsen kan dispensere fra kvalifikationskravene, hvis læreren er i besiddelse af kvalifikationer, som kan sidestilles hermed.

Kommunerne skal i forbindelse med deres tilsyn overfor udbyderne kontrollere, at lærerne som underviser i dansk i medfør af danskuddannelsesloven opfylder betingelserne i uddannelsesbekendtgørelsens § 21. Dette kan f.eks. ske i form af kontrol af skolens retningslinjer og stikprøvekontrol.

Herudover indgår det i kommunens pædagogiske tilsynsforpligtigelse at tilse, at de voksenpædagogiske læringsmiljøer og lærerkompetencer hos udbyderne af danskuddannelse løbende ajourføres og udvikles med henblik på at sikre implementeringen af lovgivningens kvalitetskrav om en effektiv, fleksibel og individualiseret danskuddannelse.

Det vil også være naturligt som led i den pædagogiske tilsynsforpligtigelse, at kommunen forholder sig til, om der finder en løbende kompetence- og kvalitetsudvikling sted hos udbyderen med henblik på at skabe eller videreudvikle et godt læringsmiljø i dansk som andetsprog for voksne udlændinge.

8.4. Administrativt og økonomisk tilsyn

Tilsynskommunen er ansvarlig for, at udbyder opfylder kravene til indberetning af statistiske oplysning mv. til Ministeriet for Børn-, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold, jf. § 17, stk. 2 i bekendtgørelse om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl., samt lovpligtige krav til data til de henvisende kommunale myndigheder.

Det vil desuden være nærliggende at sikre, at der er rationelle og effektive arbejdsgange mellem udbyder, henvisende myndigheder og modtagende instanser.

Endvidere må kommunalbestyrelsen i forbindelse med udbud af undervisningsopgaven påse, at driftsaftalen bliver formuleret og administreret på en måde, så kommunen bedst muligt kan sikre en hensigtsmæssig ressourceudnyttelse af offentlige midler.

Kommunen skal sikre, at der alene betales for forløb/moduler, hvor kursisten har afsluttet det forrige forløb/modul og ønsket at fortsætte på et nyt forløb/modul. Det gælder særligt i de tilfælde, hvor der er givet et betinget betalingstilsagn før det foregående forløb er afsluttet.

8.5. Hvordan kan tilsynet føres?

Tilsynet kan føres ved en løbende god kontakt mellem kommune og udbyder – for eksempel ved møder, besøg hos udbyderen eller på anden måde. Tilsynet kan endvidere føres ved løbende evaluering af undervisningen via statistiske indberetninger til kommunen og ved at følge med i virksomhedsplaner, årsberetninger, udbyders hjemmeside mv.

Da en væsentlig del af tilsynet er af pædagogisk karakter, vil det være hensigtsmæssigt, hvis kommunen råder over pædagogisk faglige ekspertise, som udbyderen kan indgå i faglig dialog med. Dette kan eventuelt foregå i et samarbejde mellem flere aftalekommuner.

8.6. Kvalitets- og Tilsynsstyrelsens direkte tilsyn med de afsluttende prøver på de ordinære danskuddannelser

Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen fører tilsyn med afholdelsen af de afsluttende prøver på de ordinære danskuddannelser og kan kræve alle nødvendige oplysninger fra kommunalbestyrelserne og den prøveafholdende udbyder i forbindelse hermed.

Styrelsen fører tilsyn med prøvernes indhold, kvalitet og praktiske gennemførelse, herunder resultatet af prøverne gennem de prøveafholdende udbyderes indberetninger.

Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen beskikker censorer til prøvens skriftlige del og et antal censorer til prøvens mundtlige del og pålægger dem censurering. Til den mundtlige del af Studieprøven beskikkes altid censorer.

Ved hver prøvetermin aflægger styrelsen tilsynsbesøg hos en række prøveafholdende udbydere over hele landet, hvor styrelsen overværer prøveafholdelsen.

Tilsynet med de afsluttende sprogprøver udføres endelig gennem styrelsens behandling af klager over bedømmelsen og klager over forhold i forbindelse med prøveforløbet.

Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen udpeger hvert fjerde år blandt godkendte udbydere af danskuddannelse afholdere af de afsluttende danskprøver. Såfremt en prøveafholder ikke overholder de i bekendtgørelsen fastsatte regler for prøveafholdelsen eller på anden måde ikke udviser den fornødne omhu i forbindelse med prøveafholdelsen, kan styrelsen beslutte at fratage den pågældende udbyder af danskuddannelse retten til at afholde de afsluttende danskprøver.

Undervisningsministeriet, den 20. marts 2014